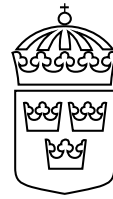

Regeringens proposition 2016/17:152

Vissa socialförsäkringsfrågor

Prop.
2016/17:152

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 mars 2017

Stefan Löfven

Annika Strandhäll
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ansvaret för att ett samordningsförbund fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen ska ligga på arkivmyndigheten i en kommun som är medlem i förbundet i stället för på kommunstyrelsen. Det föreslås också att lagen om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall, ska upphävas.

Det lämnas även förslag till regelförenklingar avseende beräkning av bostadstillägg respektive fastställande av grunder för den frivilliga pensionsförsäkringen. I propositionen föreslås också att Pensionsmyndigheten ska ha möjlighet att fatta interimistiska beslut om att dra in eller minska allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd.

Vidare föreslås att första stycket lagen om statlig ersättning vid ideell skada m.m. ändras på så sätt att orden ”omfattas av” ersätts med den innebörden att skadan ska ha godkänts av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1977:266) om statlig ersättning vid skada m.m.	9
2.3	Förslag till lag om ändring i (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser	10
2.4	Förslag till lag om upphävande av lagen (2003:1217) om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall	11
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken	12
3	Ärendet och dess beredning	13
4	Inkomst av kapital vid beräkning av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.....	14
4.1	Bakgrund	14
4.2	Ändrat beräkningsunderlag för kapitalinkomster	16
4.3	Omräkning av kapitalinkomster utan föregående underrättelse	18
4.4	Beloppsgräns för beaktande av kapitalinkomster	22
4.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser som avser kapitalinkomst.....	24
4.6	Konsekvenser av förslagen.....	25
5	Interimistiska beslut om allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd	25
5.1	Bakgrund	25
5.2	En möjlighet att interimistiskt minska eller dra in ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd	27
5.3	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser som avser interimistiska beslut	28
5.4	Konsekvenser av förslaget.....	29
6	Beslutsfattande inom det statliga personskadeskyddet	29
6.1	Gällande regelverk	29
6.2	Skrivelse från Kammarkollegiet.....	29
6.3	Förtydligande av beslutsfattandet om statlig ersättning vid ideell skada	30
7	Arkivmyndighet för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser	31
7.1	Bakgrund	31
7.2	Överväganden och förslag.....	32
7.2.1	Ansaret för tillsynen av samordningsförbundens arkiveringsskyldighet	32

7.2.2	Upphävande av lagen (2003:1217) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning	32
7.3	Konsekvenser av förslagen	33
8	Förslag om ändrade regler för fastställande av grunder för den frivilliga pensionsförsäkringen	33
8.1	Bakgrund	33
8.2	Överväganden och förslag	34
9	Författningskommentar	35
9.1	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	35
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:266) om statlig ersättning vid skada m.m.	39
9.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser	40
9.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken	41
Bilaga 1	Lagförslag avseende förslag i promemorian Fastställande av inkomst av kapital vid beräkning av bostadstillägg samt utvidgad möjlighet för interimistiska beslut avseende ålderspension och ersättning till efterlevande (S2016/07888/SF)	42
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna	46
Bilaga 3	Lagförslag avseende lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m. i Kammarkollegiets skrivelse till regeringen (S2016/01179/SF)	47
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	48
Bilaga 5	Lagförslag avseende förslag i promemorian Arkivmyndighet för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (S2011/06520/SF)	49
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna	51
Bilaga 7	Förslag avseende fastställande av grunder för frivillig pensionsförsäkring i Pensionsmyndighetens skrivelse till regeringen (S2012/04055/SF)	52
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanserna	53
Bilaga 9	Lagförslag avseende förslag i promemorian Frivillig Pensionsförsäkring (S2016/01847/SF)	54
Bilaga 10	Förteckning över remissinstanserna	55
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2017	56

Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m.,
3. lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser,
4. lag om upphävande av lagen (2003:1217) om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall,
5. lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 74 kap. 19 och 20 §§, 102 kap. 7 §, 103 kap. 3 och 4 §§ och 112 kap. 4 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

74 kap. 19 §

Äldreförsörjningsstöd ska omprövas när något förhållande som påverkar stödets storlek har ändrats.

Äldreförsörjningsstöd får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

– en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,

– pension enligt utländsk lagstiftning, *eller*

– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal.

– pension enligt utländsk lagstiftning,

– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, *eller*

– överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.

Det som föreskrivs i andra stycket gäller också när ändring sker av

– sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,

– preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., *eller*

– taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av äldreförsörjningsstödet med stöd av andra och tredje styckena får en ny beräkning av stödet göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

20 §

Ändring av äldreförsörjningsstöd ska gälla från och med månaden närmast efter den månad när anledningen till ändring uppkom. Gäller det ökning ska även 7 § andra stycket beaktas.

En ändring av äldreförsörjningsstödet ska dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden.

Om Pensionsmyndigheten har hämtat in uppgifter som avses i 102 kap. 7 § 3 direkt från Skatteverket för omräkning av äldreförsörjningsstödet utan föregående

underrättelse med stöd av 19 §, ska en ändring av äldreförsörjningsstödet, i stället för vad som följer av första och andra styckena, gälla från och med månaden efter den månad då Pensionsmyndigheten har fått uppgifterna från Skatteverket.

102 kap.

7 §¹

Den bidragsgrundande inkomsten är summan av

1. ett uppskattat överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. ett uppskattat överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 8 §,

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § *för året före det år då ansökan om bostadstillägg görs eller, vid omprövning av bidragsgrundande inkomst av annan anledning än som anges i 103 kap. 3 §, året före det år bostadstillägget avser,*

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § *utifrån de uppgifter som har legat till grund för Skatteverkets beslut om slutlig skatt, för senast möjliga beskattningsår, som har fattats närmast före den första månad som prövningen av bostadstillägget avser,*

4. del av förmögenhet enligt 10–13 §§, och

5. vissa andra inkomster enligt 15 §.

103 kap.

3 §

Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

– en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,

– pension enligt utländsk lagstiftning, *eller*

– pension enligt utländsk lagstiftning,

– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal.

– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, *eller*

– *överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.*

Det som anges i första stycket gäller också när ändring sker av

– sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,

– preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., eller

– taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

¹ Senaste lydelse 2012:599.

Vid omräkning av bostadstillägget med stöd av första och andra styckena får en ny beräkning av bostadstillägget göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

4 §

En ändring av bostadstillägget ska gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit. En ändring av bostadstillägget ska dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden. Gäller det höjning av tillägget ska även 101 kap. 10 § beaktas.

Om Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har hämtat in uppgifter som avses i 10 kap. 7 § 3 direkt från Skatteverket för omräkning av bostadstillägget utan föregående underrättelse med stöd av 3 §, ska en ändring av bostadstillägget, i stället för vad som följer av första stycket, gälla från och med månaden efter den månad då Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har fått uppgifterna från Skatteverket.

112 kap.

4 §

Interimistiska beslut om ersättning enligt 2 och 3 §§ får inte fattas i ärenden om

1. adoptionsbidrag,
2. bilstöd,
3. allmän ålderspension,
4. särskilt pensionstillägg, eller
5. efterlevandepension och efterlevandestöd.

Interimistiska beslut enligt 3 § får inte fattas i ärenden om assistansersättning.

Interimistiska beslut om ersättning enligt 2 och 3 §§ får inte fattas i ärenden om adoptionsbidrag, bilstöd eller särskilt pensionstillägg,

Interimistiska beslut enligt 2 § får inte fattas i ärenden om allmän ålderspension, efterlevandepension eller efterlevandestöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017 i fråga om 112 kap. 4 § och i övrigt den 1 november 2017.

2. I fråga om ärenden som avser ansökan om äldreförsörjningsstöd eller bostadstillägg gäller 74 kap. 19 och 20 §§, 102 kap. 7 § samt 103 kap. 3 och 4 §§ i den äldre lydelsen fortfarande för förmåner som avser tid till och med den månad då beslut om slutlig skatt för beskattningsåret 2017 har fattats av Skatteverket. I fråga om ärenden som avser

Prop. 2016/17:152 omprövning av äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg tillämpas 74 kap. 19 och 20 §§, 102 kap. 7 § samt 103 kap. 3 och 4 §§ i den nya lydelsen första gången i fråga om förmåner som avser tid för vilken överskottet i inkomstslaget kapital ska beräknas utifrån beslut om slutlig skatt för beskattningsåret 2017.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:266) om statlig ersättning vid skada m.m.

Prop. 2016/17:152

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1977:266) om statlig ersättning vid skada m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Den som ådrar sig skada som omfattas av bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 43, 87 och 88 kap. socialförsäkringsbalken har rätt till ersättning av staten enligt denna lag.

Den som ådrar sig skada som *Försäkringskassan har godkänt enligt* bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 43 kap. *socialförsäkringsbalken eller den som ådrar sig skada som Pensionsmyndigheten har godkänt enligt bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 87 och 88 kap. socialförsäkringsbalken* har rätt till ersättning av staten enligt denna lag.

Om skadan har ådragits under ledighet eller annan fritid vid vistelse utanför förläggningsplats eller annan plats där verksamheten i fråga bedrivs, och skadan inte har orsakats av olycksfall vid färd till eller från nämnda plats då färden föranleddes av och stod i nära samband med verksamheten, utges ersättning endast till den som fullgör grundutbildning eller repetitionsutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt samt till den som genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt och som har skadats under tjänstgöringen.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

¹ Senaste lydelse 2010:1221.

2.3 Förslag till lag om ändring i (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §

Ansvar för tillsynen av att samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen (1990:782) *skall åvila kommunstyrelsen* i en kommun som är medlem av förbundet. *Kommunstyrelsen skall därvid* samråda med Riksarkivet. Om mer än en kommun ingår i förbundet, *skall* de berörda kommunerna komma överens om vilken av dem som *skall* svara för tillsynen.

Kommunfullmäktige i den ansvariga kommunen får, efter samråd med Riksarkivet, meddela föreskrifter om förbundets arkivvård. Vad som föreskrivs i 12 och 15 §§ arkivlagen om regeringen, den myndighet regeringen bestämmer och landstingsfullmäktige *skall* i stället avse kommunfullmäktige.

Ansvar för tillsynen av att samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen (1990:782) *ligger på arkivmyndigheten* i en kommun som är medlem av förbundet. *Arkivmyndigheten ska* samråda med Riksarkivet. Om mer än en kommun ingår i förbundet, *ska* de berörda kommunerna komma överens om vilken av dem som *ska* svara för tillsynen.

Kommunfullmäktige i den ansvariga kommunen får, efter samråd med Riksarkivet, meddela föreskrifter om förbundets arkivvård. Vad som föreskrivs i 12 och 15 §§ arkivlagen om regeringen, den myndighet regeringen bestämmer och landstingsfullmäktige *ska* i stället avse kommunfullmäktige.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

2.4 Förslag till lag om upphävande av lagen
(2003:1217) om fortsatt lokal
försöksverksamhet med finansiell samordning
mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård
och socialtjänst i vissa fall

Prop. 2016/17:152

Härigenom föreskrivs att lagen (2003:1217) om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall ska upphöra att gälla vid utgången av juli 2017.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 4 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

4 §

Bestämmelserna om frivillig pensionsförsäkring i 22 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 1981 tillämpas på försäkring på grund av avgift som har *erlagts* före den dagen.

Bestämmelserna om frivillig pensionsförsäkring i 22 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 1981 tillämpas på försäkring på grund av avgift som har *betalats* före den dagen.

De försäkringstekniska grunderna som avses i 22 kap. 2 § i den upphävda lagen om allmän försäkring kan även fastställas av den myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

Regelförenklningar på pensionsområdet

Pensionsmyndigheten har inkommit med en skrivelse (S2016/02034/SF) med framställning om ändringar i vissa delar av socialförsäkringsbalkens bestämmelser. Efter beredning i Regeringskansliet har en promemoria från en arbetsgrupp inom Socialdepartementet remitterats, Fastställande av inkomst av kapital vid beräkning av bostadstillägg samt utvidgad möjlighet att fatta interimistiska beslut avseende ålderspension och ersättning till efterlevande (S2016/07888/SF). Pensionsmyndigheten har även lämnat andra förslag i skrivelsen (S2016/02034/SF) som regeringen bedömer inte bör genomföras. Promemorians författningsförslag finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2016/07888/SF).

Förslag till ändring av 1 § lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m.

Kammarkollegiet har inkommit med en skrivelse (S2016/01179/SF) med framställning om ändring av 1 § lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m. Efter beredning i Regeringskansliet har Kammarkollegiets förslag till lagändring remitterats. Skrivelsens författningsförslag finns i *bilaga 3*. Skrivelsen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2016/01179/SF).

Arkivmyndighet för finansiell samordning

Riksarkivet och Sveriges Kommuner och Landsting har i en skrivelse till regeringen föreslagit ändring i lagen (2013:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (S2011/06520/SF). I promemorian Arkivmyndighet för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (S2011/06520/SF), som har utarbetats av en arbetsgrupp på Socialdepartementet, presenteras förslag till lagändring i enlighet med skrivelsens förslag. I promemorian presenteras även förslag till lag om upphävande av lagen (2003:1217) om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall. Promemorians lagförslag i nu aktuella delar finns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2011/06520/SF).

Ändrade regler för fastställande av grunderna för den frivilliga pensionsförsäkringen

Pensionsmyndigheten har tidigare inkommit med en skrivelse (S2012/04055/SF) med framställning om ändringar i vissa delar av socialförsäkringsbalkens bestämmelser. Förslaget remitterades under perioden 21 juni 2012 till och med den 14 september 2012. Promemorians författningsförslag finns i *bilaga 7*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. Finansinspektionen skrev i sitt remissvar att

Prop. 2016/17:152 den i princip var positiv till att överta tillsynsansvaret men eftersom remissen inte innehöll något författningsförslag kunde Finansinspektionen då inte lämna ett slutligt ställningstagande. Förslaget om tillsyn över frivillig pensionsförsäkring har därför remitterats igen, denna gång kompletterat med författningstext. Efter beredning i Regeringskansliet har en promemoria från en arbetsgrupp inom Socialdepartementet remitterats, Frivillig Pensionsförsäkring (S2016/01847/SF). Promemorians författningsförslag finns i *bilaga 9*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 10*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2016/01847/SF).

Lagrådet

Förslagen i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinstanser och förslaget att lagen (2003:1217) om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall ska upphävas är av sådan karaktär att de i och för sig bör granskas av Lagrådet. Förslagen är dock författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

4 Inkomst av kapital vid beräkning av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

4.1 Bakgrund

Enligt nuvarande regler ska kapitalinkomster beräknas för året före det år då ansökan kom in till Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan och vid omräkning utan ansökan ska kapitalinkomster beräknas för året före det år som bostadstillägget avser (102 kap. 7 § socialförsäkringsbalken – SFB). Om inkomsterna ändras så att förmånen påverkas ska den försäkrade anmäla detta så snart som möjligt och senast fjorton dagar efter det att den anmälningsskyldige fick kännedom om förändringen (110 kap. 46 och 47 §§ SFB). Normalt får den försäkrade kännedom om detta i samband med kontrolluppgiften i januari månad, vilket innebär att ändrade kapitalinkomster ska anmälas senast i mitten på februari månad efterföljande år. Uppgift om den fastställda kapitalinkomsten enligt inkomstskattelagens regler finns dock först efter att beslut om slutlig skatt har fattats, dvs. egentligen tidigast i juni månad under taxeringsåret.

Pensionsmyndigheten har i en skrivelse om regelförenklingar (S2016/02034/SF) föreslagit att det i stället ska vara Skatteverkets beslut om slutlig skatt som ska ligga till grund för beräkning av kapitalinkomster.

Konsekvensen av en sådan förändring blir enligt Pensionsmyndigheten att underlag till stöd för uppgift om överskott i inkomstslaget kapital inte behöver lämnas av den försäkrade. Pensionsmyndigheten och Försäk-

ringskassan får redan med dagens regler uppgift från Skatteverket om fastställd kapitalinkomst. Den fastställda kapitalinkomsten är dock under viss tid av året en äldre uppgift än de uppgifter från kontrolluppgifter som ännu inte har resulterat i taxering. De uppgifter som hämtas från Skatteverket används därför enbart som kontroll av rimligheten på de uppgifter som har lämnats av pensionären.

Resultatet av den föreslagna förändringen förväntas enligt Pensionsmyndigheten bli större uppgiftssäkerhet och större andel korrekt utbetalade bostadstillägg. Det blir också enklare för den försäkrade att förstå och stämma av uppgiften om kapitalinkomster som läggs till grund för bostadstillägget. Regelförändringen möjliggör också en automatiserad hantering. Förslaget bedöms också ge besparingar i form av minskad administration av återkrav och omprövningar.

Pensionsmyndighetens andra förslag i den nämnda skrivelsen om regelförenklingar är att bostadstillägg ska kunna räknas om utan föregående underrättelse vid ändring av kapitalinkomster. Redan i dag gäller huvudregeln i 17 § förvaltningslagen (1986:223) att ett ärende inte får avgöras utan att den sökande har underrättats om och fått yttra sig över en uppgift som har tillförts ärendet av någon annan. Undantag från denna regel finns i 103 kap. 3 § SFB och gäller bl.a. uppgift om förmåner som utbetalas av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. De undantag som anges i 103 kap. 3 § SFB rör uppgifter som myndigheten kan få in elektroniskt och därmed räkna om maskinellt. Pensionsmyndighetens förslag är att utöka denna regel till att omfatta även kapitalinkomster. Det medför enligt Pensionsmyndigheten en väsentlig förenkling för den försäkrade som inte själv behöver anmäla den ändrade uppgiften. Eftersom kapitalinkomsten i princip alltid blir rätt i ärendet ger det enligt Pensionsmyndigheten förutsättning för högre kvalitet i ärendena, och skulle också ge besparingar i form av minskat belopp av för mycket utbetalt bostadstillägg och minskade administrationskostnader för återkrav och omprövningar.

Det tredje förslaget i Pensionsmyndighetens skrivelse är att införa en beloppsgräns för kapitalinkomster på 500 kronor per år. Kapitalinkomster under beloppsgränsen skulle då inte räknas med i den bidragsgrundande inkomsten, men för den som har mer än 500 kronor räknas alla kapitalinkomster med. Beräkningen av kapitalinkomster för bostadstillägg görs i dag i huvudsak i enlighet med inkomstskattelagen (102 kap. 9 § SFB). Kontrolluppgift om ränteinkomster under 100 kronor behöver inte lämnas till Skatteverket (17 kap. 4 § skatteförfarandelagen [2011:1244]) och är också skattefria om kontrolluppgift ej har lämnats och om de inte sammanlagt uppgår till 500 kronor för den skattskyldige under beskattningsåret (8 kap. 8 § inkomstskattelagen [1999:1229]).

Skyldigheten för mottagare av bostadstillägg till pensionärer att anmäla ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken på bostadstillägget har begränsats så att den försäkrade inte behöver anmäla ökning av den sammanlagda inkomsten som understiger 1 000 kronor (110 kap. 46 § SFB samt Pensionsmyndighetens föreskrifter [PFS 2014:4] om anmälningsskyldighet vid ändrade förhållanden). Om det föregående förslaget om automatisk omräkning genomförs skulle dock även små förändringar i kapitalinkomst, som i dag inte faller inom ramen för anmälningsskyldigheten, föranleda en omräkning av bostadstillägget.

Prop. 2016/17:152 Det skulle alltså innebära en utökad administration jämfört med dagens regler. Pensionsmyndigheten menar att det inte skulle innebära någon förenkling av administrationen, och inte heller någon förenkling för försäkrade med mindre kapitalinkomster. Därför anser myndigheten att det behövs en beloppsgräns för kapitalinkomster för att kunna utveckla automatisk omräkning.

Enligt Pensionsmyndigheten skulle förslaget om en beloppsgräns innebära att årliga omräkningar för upp till 74 procent av mottagarna av bostadstillägg kan undvikas. För denna grupp görs inte i dag någon omräkning, på grund av den begränsade anmälningsskyldigheten. Pensionsmyndigheten anser att det är viktigt att de omräkningar som görs är väsentliga och att omräkningsbeslut ska skickas ut endast till de pensionärer som behöver bli berörda. Förslaget skulle därmed underlätta både för pensionärerna och för administrationen.

Pensionsmyndigheten beräknar att försäkringskostnaderna kommer att öka med 8,7 miljoner kronor till följd av förslaget. De administrativa besparingarna som får effekt på Pensionsmyndighetens förvaltningsanslag beräknas uppgå till 1–1,5 miljoner kronor. Enligt Pensionsmyndigheten handlar det om 70 000–200 000 beslut som inte behöver skickas ut, vilket förutom utskick inbegriper de manuella hanteringar som alltid uppstår i en viss andel av besluten, samt de frågor som följer till myndighetens kundservice. Därtill innebär förslaget en ökad precision för utbetalningarna och därmed färre felaktiga utbetalningar.

Med anledning av de förslag som inkommit har en arbetsgrupp inom Socialdepartementet arbetat vidare med förslagen. De har presenterats i promemorian Fastställande av inkomst av kapital vid beräkning av bostadstillägg samt utvidgad möjlighet för interimistiska beslut avseende ålderspension och ersättning till efterlevande (S2016/07888/SF). Promemorian har remitterats.

4.2 Ändrat beräkningsunderlag för kapitalinkomster

Regeringens förslag: Beräkning av överskott i inkomstslaget kapital till grund för den bidragsgrundande inkomsten, vid beräkning av bostadstillägg, ska göras utifrån de uppgifter som har legat till grund för Skatteverkets beslut om slutlig skatt, för senast möjliga beskattningsår, som har fattats närmast före den första månad som prövningen av bostadstillägget avser. Detsamma ska även gälla vid beräkning av äldreförsörjningsstöd.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Regeringens förslag innehåller ett förtydligande att beräkningen ska göras utifrån de uppgifter som har legat till grund för Skatteverkets beslut om slutlig skatt.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen* och *Pensionsmyndigheten* tillstyrker uttryckligen förslaget. *Skatteverket* konstaterar att de redan lämnar den uppgift om inkomst och avdrag i inkomstslaget kapital som förslaget avser. Skatteverket påpekar

dock att i den uppgiften ingår inte alla avdrag och ger som exempel att avdrag vid uthyrning av bostad inte finns med. Skatteverket anser därför att den föreslagna lagtexten bör förtydligas med att beräkningen ska göras utifrån uppgifter som har legat till grund för Skatteverkets beslut om slutlig skatt. Övriga remissinstanser kommenterar inte närmare förslaget.

Skälen för regeringens förslag: En viktig utgångspunkt för regelverket för bostadstillägg är att prövningen ska göras utifrån uppgifter som speglar den försäkrades aktuella ekonomiska situation. Vad gäller uppgift om överskott i inkomstslaget kapital gäller dock enligt nuvarande regler att beräkningstidpunkten ska avse historiska uppgifter, nämligen deklara-tionsuppgifterna per den 31 december. Detta eftersom det är svårt att i förväg kunna uppskatta sina kapitalinkomster och att det blir enklare för pensionären att göra rätt om man använder sig av ett avläsningstillfälle som överensstämmer med den tidpunkt som uppgifterna i kontrolluppgifter avser.

Regeringen konstaterar att det förvisso är enklare att använda uppgifter från årsbesked än att i förväg uppskatta kapitalinkomster, men även hanteringen med årsbesked innebär vissa problem för pensionären med att förstå vilka uppgifter det gäller och att komma ihåg ändringsanmälan, samt för Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan att hantera och beräkna dessa uppgifter. Regeringen anser i likhet med Pensionsmyndigheten och arbetsgruppen att det skulle leda till bättre kvalitet i handläggningen och en förenkling för den försäkrade om det fastställda värdet av inkomst av kapital i beslutet om slutlig skatt i stället skulle ligga till grund för beräkning av överskott i inkomstslaget kapital.

En sådan förenkling måste dock ställas mot grundkravet att prövningen ska göras utifrån pensionärens aktuella ekonomiska situation. Regeringens bedömning är dock att uppgifterna från slutskattebeskedet är tillräckligt aktuella för att kunna användas vid beräkningen och att skillnaden inte blir påtagligt stor jämfört med i dag. Omräkning till följd av ändrade kapitalinkomster kommer med förslaget normalt kunna göras i juli i stället för i februari månad för de flesta försäkrade, dvs. en förskjutning med fem månader. Det gäller försäkrade med enkla inkomstförhållanden. För vissa försäkrade kommer slutskattebeskedet först i augusti, september eller december. Det gäller för sådana försäkrade som deklarerar på papper och t.ex. har aktier eller näringsinkomster. Av dem som uppstår bostadstillägg får cirka 95 procent sitt slutskattebesked i juni eller augusti, och bara 4 procent senare på året. För den senare gruppen blir förskjutningen då upp till nästan ett år. Å andra sidan har den gruppen normalt en mer komplicerad inkomstsituation, vilket gör att beslut utifrån kontrolluppgifter riskerar att hålla en lägre precision. En mindre negativ konsekvens av förslaget blir att om två makar får sitt slutskattebesked vid olika tidpunkter kommer bostadstillägget att räknas om vid båda beslutstidpunkterna. Det torde dock röra ett relativt begränsat antal fall.

Skatteverket konstaterar att den uppgift det handlar om inte alltid innehåller alla avdrag och exemplifierar det med avdrag vid inkomst av uthyrning. Verket föreslår därför ett förtydligande av förslaget så att det är tydligt att beräkningen ska göras utifrån alla de uppgifter som har legat till grund för Skatteverkets beslut om slutlig skatt. Normalt räcker den uppgift som Skatteverket lämnar men i ett mindre antal fall kan den be-

Prop. 2016/17:152 höva kompletteras med ytterligare uppgifter som får hanteras särskilt med hjälp av uppgifter från pensionären. En sådan hantering sker redan i dag och ändrar därför inte syftet med förslaget. Regeringen delar dock Skatteverkets bedömning om att paragrafen bör förtydligas på det sätt som Skatteverket föreslår.

De flesta ålderspensionärer med bostadstillägg har inga eller låga kapitalinkomster. Enligt Pensionsmyndigheten har hälften av mottagarna inga kapitalinkomster alls. Ungefär en fjärdedel har upp till 500 kronor, och en fjärdedel har över 500 kronor. För de flesta mottagarna av bostadstillägg ändras inte kapitalinkomsternas storlek mellan åren i någon betydande omfattning. Effekten av ändrade kapitalinkomster på bostadstilläggsbeloppet kommer att bli densamma med förslaget, med den enda skillnaden att den slår igenom några månader senare.

Regeringen bedömer att effekterna av den försämrade aktualiteten i beräkningen av kapitalinkomster är relativt begränsad, och väger lätt jämfört med fördelarna med den förenklade hanteringen och den minskade risken för fel. Förslaget innebär att det blir enklare för den försäkrade att förstå vilka uppgifter som används i beräkningen och bidrar till att de felaktiga utbetalningarna minskar. Det skulle förenkla hanteringen för både de försäkrade och för de handläggande myndigheterna, särskilt om denna del av handläggningen kan automatiseras. Det bör dock tilläggas att även om den försäkrade normalt inte kommer att behöva tänka på att anmäla ändrad kapitalinkomst, så kommer det fortsatt krävas av honom eller henne att komma ihåg att anmäla kapitalinkomst i de fall Skatteverket t.ex. efter omprövning har fattat ett nytt beslut om slutlig skatt.

De överväganden som gjorts ovan är giltiga även för personer med äldreförsörjningsstöd. Det går inte heller att se några skäl till att beräkningsunderlaget för kapitalinkomster bör vara olika för de olika förmånerna och förslaget bör därför även omfatta äldreförsörjningsstöd som redan i dag beräknas på samma sätt som bostadstillägg.

4.3 Omräkning av kapitalinkomster utan föregående underrättelse

Regeringens förslag: Bostadstillägg ska få räknas om utan föregående underrättelse vid ändring av överskott i inkomstslaget kapital.

Vid omräkning av bostadstillägget i sådana fall då en föregående underrättelse inte behöver lämnas, ska en ny beräkning få göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

Om Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har hämtat in uppgifter om en försäkrads inkomst i inkomstslaget kapital direkt från Skatteverket för omräkning av bostadstillägget utan föregående underrättelse, ska en ändring av bostadstillägget gälla från och med månaden efter den månad då Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har fått uppgifterna från Skatteverket.

Det som anges ovan ska även gälla för äldreförsörjningsstöd.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen och Pensionsmyndigheten* tillstyrker uttryckligen förslaget. *Datainspektionen* har inget att erinra mot förslaget som sådant men påminner om att Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (dataskyddsförordningen) vilken börjar tillämpas den 25 maj 2018 måste beaktas. Detta innebär bl.a. att den registrerade ska informeras om förekomsten av automatiserat beslutsfattande och motiven för detta. *Datainspektionen* förutsätter att befintliga författningar ses över och analyseras för att säkerställa att de är i överensstämmelse med dataskyddsförordningen. *Förvaltningsrätten i Stockholm* ställer sig positiv till förslaget men konstaterar att förslaget ställer högre krav på information. Beroende på hur väl det genomförs kan det enligt förvaltningsrätten inte uteslutas att det kan leda till fler överklaganden.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223) gäller att ett ärende som regel inte får avgöras utan att den sökande har underrättats om och fått möjlighet att yttra sig över en uppgift som har tillförts ärendet av någon annan. Från denna huvudregel görs i paragrafen vissa närmare angivna allmänna undantag, som bl.a. innebär att kommunikation får underlåtas om avgörandet inte går parten emot. Vidare följer av 3 § förvaltningslagen att en bestämmelse i en annan lag eller en förordning som avviker från någon bestämmelse i förvaltningslagen ska tillämpas i stället för den lagen. Ett sådant specialreglerat undantag från huvudregeln i 17 § förvaltningslagen finns i 103 kap. 3 § SFB. Enligt den bestämmelsen får en omräkning av bostadstillägg göras utan föregående underrättelse till den enskilde i vissa angivna situationer. Det gäller om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten, pension enligt utländsk lagstiftning, eller avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal.

Föregående förslag om att använda beslutet om slutlig skatt som underlag för beräkning av bostadstillägg innebär med dagens lagstiftning att Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan skulle behöva skicka ut brev till alla som tar emot bostadstillägg med uppgift om kapitalinkomst från slutskattebeskedet för att ge de försäkrade tillfälle att yttra sig över uppgiften. Om uppgiften tas direkt från Skatteverkets beslut är det emellertid svårt att se att det finns något som den försäkrade kan tillföra genom att yttra sig över uppgiften till den handläggande myndigheten. Om det skulle vara något fel med uppgiften är det i första hand Skatteverket som bör kontaktas för rättelse.

Om Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan skulle underrätta de försäkrade om uppgiften från Skatteverket skulle det troligen föranleda många samtal från dessa personer. Det skulle kunna bli svårt för myndigheterna att förklara för individerna varför de ges tillfälle att yttra sig över en uppgift som grundas i ett beslut som de redan tidigare har underrättats om av Skatteverket och som inte egentligen kan ändras, åtminstone inte av Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan.

Därtill skulle underrättelsen medföra att bostadstillägg inte kan omräknas direkt när uppgifterna från slutskattebeskeden kommer in från

Prop. 2016/17:152 Skatteverket till Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan, utan det skulle ske med fördröjning för att invänta eventuella yttranden. Det skulle innebära att den försäkrade får sitt omräknade bostadstillägg en månad senare med eventuell retroaktiv utbetalning för en månad.

Regeringen instämmer därmed i Pensionsmyndighetens bedömning att en omräkning utan föregående underrättelse om ändring av kapitalinkomster skulle bidra till en väsentlig förenkling för de försäkrade, men även för Pensionsmyndighetens och Försäkringskassans administration. Redan i dag får Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan maskinell avisering om fastställd kapitalinkomst för dem som har bostadstillägg men eftersom inkomstbegreppet för bostadstillägg är knutet till kontrolluppgiften och inte till skattebeslutet kan det inte användas för beslut om bostadstillägg. Förslaget i föregående avsnitt medför däremot att uppgiften direkt kan användas för omräkning. Den omräkning utan underrättelse som här föreslås innebär alltså att de uppgifter som redan nu lämnas kan användas för maskinell omräkning.

Om den försäkrade inte underrättas innan beslut fattas kan beslutet komma överraskande för honom eller henne. Datainspektionen påpekar också att dataskyddsförordningen måste beaktas, vilket bl.a. innebär att den registrerade ska informeras om förekomsten av automatiserat beslutsfattande och motiven för detta. Även Förvaltningsrätten i Stockholm pekar på vikten av information för att det inte ska leda till onödigtvis fler överklaganden. Regeringen delar uppfattningen om vikten av information. Även om en omräkning som det här är fråga om i och för sig sällan föranleder någon betydande förändring av bostadstilläggets storlek ställer det större krav på Pensionsmyndighetens och Försäkringskassans kommunikation med de försäkrade. Om beslut ska kunna tas utan föregående underrättelse krävs att varje berörd försäkrad förstår att automatiserade beslut görs och innebörden av detta. Datainspektionen förutsätter att befintliga författningar ses över och analyseras för att säkerställa att de är i överensstämmelse med dataskyddsförordningen. Regeringen har tillsatt en utredning för att analysera vilka konsekvenser dataskyddsförordningen medför i fråga om personuppgiftsbehandling inom Socialdepartementets verksamhetsområde (dir. 2016:52). Utredningen har antagit namnet Socialdataskyddsutredningen (S 2016:05). Regeringen konstaterar att utredningen i god tid före det att dataskyddsförordningen blir tillämplig ska föreslå behövliga och lämpliga anpassningar av författningar inom verksamhetsområdet till följd av den nya förordningen.

Regeringen föreslår, till följd av resonemanget ovan, att en omräkning av bostadstillägg ska få göras utan föregående underrättelse till den enskilde även i det fall den del av årsinkomsten ändras som utgörs av överskott i inkomstslaget kapital. Det gör det tekniskt möjligt att göra omräkningarna maskinellt, men för att det ska kunna ske krävs även att det finns laglig rätt för Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan och Skatteverket att hantera de relevanta personuppgifterna, dvs. att lämna ut och använda dem till grund för handläggning av ärenden. Pensionsmyndighetens och Försäkringskassans rätt att lämna ut berörda försäkrades personnummer till Skatteverket regleras i 114 kap. 7 § 4 SFB och 4 c § förordningen (2003:766) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration. Dessa uppgifter torde inte omfattas av någon sekretess gentemot Skatteverket (jfr 28 kap. 1 § offentlighets- och sekre-

tesslagen [2009:400], förkortad OSL). Skatteverket ska enligt 7 § första stycket 6 och andra stycket 7 samt 7 c § första stycket 3 och andra stycket 4 förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet lämna ut uppgifter ur beskattningsdatabasen om intäkts- och kostnadsposter i inkomstslaget kapital till Försäkringskassan respektive Pensionsmyndigheten, i den utsträckning det behövs för kontroll och beräkning av bostadstillägg. I och med denna uppgiftsskyldighet bryts en sekretess som kan gälla för uppgifterna gentemot dessa myndigheter (se 10 kap. 28 § första stycket och 27 kap. 1 § OSL). Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan får med stöd av 114 kap. 7 § första stycket 4 SFB använda uppgifter från Skatteverket för handläggning av ärenden. Uppgifterna får enligt 114 kap. 14 § och 15 § första stycket SFB behandlas i socialförsäkringsdatabasen. Regeringen gör bedömningen att det inte behöver göras ändringar eller kompletteringar i dessa delar.

Enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Förutom att klargöra att de berörda myndigheterna har laglig rätt att behandla de personuppgifter som nu är i fråga måste det även bedömas om effekterna av förslaget står i proportion till den integritetsrisk personuppgiftsbehandlingen innebär. Det kan inledningsvis konstateras att uppgifterna omfattas av bestämmelsen om sekretess i 28 kap. 1 § OSL hos Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan och bestämmelsen om sekretess i 27 kap. 1 § OSL hos Skatteverket. Det kan vidare konstateras att de uppgifter som det är fråga om hämtas in från de försäkrade redan i dag, dock i annan form än den nu föreslagna. Behandling av uppgifter om kapitalinkomst i den situation som nu avses bedöms inte innebära ett betydande intrång i den personliga integriteten. Uppgifterna rör dock enskildas personliga förhållanden och i den automatiserade behandlingen som dessa förslag ligger till grund för kan inte den enskilde påverka behandlingen. Uppgifter om den enskildes ekonomi kan förvisso anses vara integritetskänsliga, men behandlingen avser i detta fall samma uppgifter som i annat fall skulle ha begärts in av den enskilde. Uppgifterna är nödvändiga för att kunna handlägga ansökan och omprövning av bostadstillägg och hämtas endast in för de personer som ansöker om eller har bostadstillägg. Uppgiftsinhämtningen innebär en förenkling för berörda försäkrade i minskad administration, men framför allt en bättre möjlighet att beräkna korrekt belopp och minska risken för återkrav. Sammantaget bedöms övervägande skäl tala för att det inte finns något hinder mot att möjliggöra maskinella omräkningar av kapitalinkomst.

Den föreslagna regleringen bör påverka de försäkrades anmälningskyldighet vad gäller sådana ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken av bostadstillägget (se 110 kap. 46 och 47 §§ SFB). Pensionsmyndigheten har befogenhet att meddela föreskrifter när det gäller denna fråga (se 3 § 3 förordningen [2009:1175] med vissa bemyndiganden för Pensionsmyndigheten). Försäkringskassan har motsvarande befogenhet (se 3 § 2 förordningen [1998:562] med vissa bemyndiganden för Försäkringskassan).

Den grundläggande bestämmelsen om omprövningar av bostadstillägg anger att bostadstillägget ska omprövas när något förhållande som påverkar tilläggets storlek har ändrats (103 kap. 2 § SFB). Vid sådana automatiska omräkningar som möjliggörs genom bestämmelsen som stadgar att omräkningar i vissa fall får göras utan föregående underrättelse är det inte tekniskt möjligt att beakta andra förhållanden än det som ligger till grund för omräkningen på sådant sätt som den grundläggande bestämmelsen om omprövning kan kräva. Det bör uttryckligen regleras att sådana omräkningar får göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen. Förslaget föranleds bl.a. av den föreslagna formuleringen av bestämmelsen om bidragsgrundande inkomst i form av överskott i inkomstslaget kapital (102 kap. 7 § 3 SFB), som inte begränsas till att omfatta vissa typer av omprövningar.

Huvudregeln är att en ändring av bostadstillägget ska gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit eller, om de förhållanden som föranleder ändringen avser en hel månad, från och med den månaden under vilken förhållandena har uppkommit (103 kap. 4 § SFB). I fråga om ändringar av överskott i inkomstslaget kapital bör anledningen till ändring, utifrån den föreslagna bestämmelsen om beräkningsunderlaget för sådana inkomster, vara att Skatteverket har fattat beslut om slutlig skatt. Vid en automatisk omräkning av bostadstillägget på grund av att överskottet i inkomstslaget kapital har ändrats, då informationsöverföringen sker direkt mellan Skatteverket och Pensionsmyndigheten respektive Försäkringskassan, är det inte tekniskt möjligt att ändra bostadstillägget bakåt i tiden. Sådana ändringar måste i stället gälla från och med månaden efter den månad då de handläggande myndigheterna har fått uppgifterna från Skatteverket. Avsikten är att informationsöverföringen myndigheterna emellan ska ske på sådant sätt att effekten blir densamma som när huvudregeln tillämpas.

De överväganden som gjorts ovan är giltiga även för personer med äldreförsörjningsstöd. Liksom föregående förslag bör även förslagen i detta avsnitt därför omfatta äldreförsörjningsstöd. Omprövningar av äldreförsörjningsstöd regleras på samma sätt som omprövningar av bostadstillägg och myndigheternas hantering i förhållande till denna förmån omfattas av de ovan angivna bestämmelserna om behandling av personuppgifter och sekretess.

4.4 Beloppsgräns för beaktande av kapitalinkomster

Regeringens bedömning: Det bör inte införas någon beloppsgräns för beaktande av överskott i inkomstslaget kapital för bostadstillägget.

Arbetsgruppens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har kommenterat bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen bedömer i likhet med arbetsgruppen att det inte finns tillräckligt starkt vägande skäl för att

genomföra Pensionsmyndighetens förslag. Även om det innebär en förenkling både för de försäkrade och för administrationen skulle förslaget medföra ökade försäkringskostnader som inte kan motiveras utifrån den förenklade administrationen.

Regeringen har även övervägt förslag om en lägre beloppsgräns om 100 kronor där de administrativa besparingarna och de ökade försäkringskostnaderna är jämförbara. Det finns dock ytterligare invändningar mot att införa en beloppsgräns för kapitalinkomster.

Jämfört med dagens regler där förändringar inte behöver anmälas så länge de samlade inkomsterna inte har ökat med mer än 1 000 kronor per år, och där anmälningsskyldigheten för kapitalinkomster dessutom inte efterlevs särskilt väl, innebär en inhämtning av data från Skatteverket att betydligt fler omräkningar kommer att göras. Även om administrationen därmed kommer att öka, innebär det samtidigt att besluten kommer att bli korrekta i större utsträckning än i dag, eftersom felaktiga kapitalinkomster är en av de vanligaste orsakerna till felaktiga utbetalningar.

Som Pensionsmyndigheten påpekar kommer en del av de omräkningar som görs följa på ändringar av kapitalinkomst som är så små att de i dag inte skulle behövt anmälas. Regeringen anser dock att man bör se olika på beloppsgränser för när den försäkrade själv behöver anmäla och beloppsgränser när myndigheten har korrekt belopp att tillgå. I det första fallet finns en svårighet i att få den försäkrade att komma ihåg och förstå att ändringsanmälan behöver göras. I det andra fallet finns korrekt uppgift till hands som kan ligga till grund för automatisk omräkning. Att då välja bort att använda den korrekta uppgiften i handläggningen för att kunna minska på administrationen är en annan sak.

Regeringen anser inte heller att det är lämpligt att som Pensionsmyndigheten beskriver det ”söka sig från dagens detaljreglering av förmånen”. Bostadstillägg är en inkomstprövad förmån och i utformningen av förmånsreglerna är det viktigt att eftersträva en god precision i beräkningarna. Även om det är viktigt att eftersträva att handläggningen blir enklare och att beloppen blir korrekta betyder det inte att det har blivit mindre viktigt att ha en god precision i inkomstprövningen.

Pensionsmyndighetens förslag skulle innebära att det görs en åtskillnad mellan hur olika inkomster påverkar storleken på bostadstillägget, eftersom någon beloppsgräns inte finns för t.ex. pensionsinkomster. För arbetsinkomster finns ett fribelopp om 24 000 kronor, vilket har motiverats med att det är viktigt att den försäkrade ska kunna påverka sin ekonomiska situation genom arbete. Även om man kan motivera att det blir enklare för den försäkrade att inte behöva lämna dessa uppgifter, blir det samtidigt krångligare att förstå när olika inkomster hanteras på olika sätt.

Pensionsmyndigheten anser i sitt förslag att det inte skulle innebära någon förenkling om man genomför de tidigare två förslagen utan att samtidigt införa en beloppsgräns för kapitalinkomster. Regeringen bedömer däremot att den ökade administrationen till följd av ökat antal beslut måste vägas mot dels den administration med inskickade årsbesked som upphör, och även värdet av att fler beslut är korrekta och att myndigheten inte behöver planera ytterligare insatser för att få de försäkrade att följa anmälningsskyldigheten för kapitalinkomster. Regeringen bedömer också att det kommer att bli enklare för de försäkrade att slutskattebesked används som underlag för kapitalinkomster även om det

Prop. 2016/17:152 inte införs någon beloppsgräns för kapitalinkomster. Däremot medför det höga krav på Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan att i sina beslutsbrev efter omräkningen kommunicera vad som har legat till grund för beslutet för att minimera onödiga samtal till kundservice.

Pensionsmyndigheten anför vidare att deras föreslagna beloppsgräns på 500 kronor kopplar till inkomstskattelagens regler för beskattning av inkomsträntor. Det finns en koppling, men Pensionsmyndighetens förslag går längre eftersom det omfattar samtliga kapitalinkomster och inte bara ränteinkomster, och eftersom den skulle gälla oavsett hur många olika konton som medlen är placerade på.

Pensionsmyndighetens argument om att beloppsgränsen medför färre felaktiga utbetalningar stämmer i och för sig eftersom det som i dag räknas som en felaktig utbetalning inte längre skulle definieras som felaktig med en beloppsgräns. Det skulle däremot inte vara en följd av att man i större utsträckning hittar och åtgärdar det som i dag är felaktiga utbetalningar. Regeringen bedömer att förslaget om att använda slutskattebesked är tillräckligt för att åtgärda problemet med felaktiga utbetalningar som grundas i fel kapitalinkomster.

4.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser som avser kapitalinkomst

Regeringens förslag: Lagändringarna till följd av förslagen såvitt avser kapitalinkomst ska träda i kraft den 1 november 2017.

I fråga om ärenden som avser ansökan om äldre försörjningsstöd eller bostadstillägg ska dock bestämmelserna i den äldre lydelsen fortfarande gälla för förmåner som avser tid till och med den månad då beslut om slutlig skatt för beskattningsåret 2017 har fattats av Skatteverket.

I fråga om ärenden som avser omprövning av äldre försörjningsstöd och bostadstillägg ska bestämmelserna i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om förmåner som avser tid för vilken överskottet i inkomstslaget kapital ska beräknas utifrån beslut om slutlig skatt för beskattningsåret 2017.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna om kapitalinkomst bör träda i kraft den 1 november 2017.

För att förenkla administrationen för de försäkrade och de handläggande myndigheterna bör ändringen i fråga om beräkningsunderlaget för överskottet i inkomstslaget kapital inte ge effekt förrän i och med Skatteverkets beslut om slutlig skatt avseende beskattningsåret 2017. I och med att lagen träder i kraft före utgången av 2017 kommer de försäkrade som redan har bostadstillägg eller äldre försörjningsstöd inte att behöva skicka in uppgifter om kapital för år 2017 enligt de äldre bestämmelserna för att förmånen ska omprövas. De kan dock göra det, exempelvis om de önskar en ökad förmån på grund av inkomsterna i inkomstslaget kapital under 2017 (se 110 kap. 4 § första stycket jämte

103 kap. 2 § och förslagen övergångsbestämmelse i fråga om ärenden som avser ansökan om äldreomsorgsstöd eller bostadstillägg). För de handläggande myndigheternas del innebär övergångsbestämmelsen i fråga om ärenden som avser omprövningar att dessa omprövningar inte behöver göras samlat för alla som får bostadstillägg eller äldreomsorgsstöd utan de kan göras i takt med att skattebeslut fattats i de enskilda fallen. På det sätt övergångsbestämmelserna är formulerade kommer dessa att vara tillämpliga även vid prövning i allmän förvaltningsdomstol.

4.6 Konsekvenser av förslagen

Förslagen om kapitalinkomst innebär en förenkling för pensionären, som inte behöver lämna uppgifter från kontrolluppgifter, något som annars kan vara såväl besvärligt som innebära att uppgifterna inte är kompletta. Eftersom fastställda uppgifter ska användas kan uppgifterna i vissa fall vara något äldre men det vägs upp av högre kvalitet och minskad risk för felaktiga utbetalningar och återkrav. Det innebär också att den administrativa hanteringen förenklas något. Eftersom förändringen inte syftar till att förändra vad som ska beräknas kommer de nya reglerna i princip inte att påverka försäkringskostnaderna.

Förslaget bedöms inte ge upphov till någon skillnad i behandling mellan kvinnor och män. Eftersom andelen kvinnor som har rätt till bostadstillägg är högre än andelen män, får dock förenklingar som berör bostadstillägget effekt för en större andel kvinnor än män.

Förslaget bedöms inte aktualisera några EG-rättsliga aspekter eftersom bostadstillägget enligt artikel 70 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 endast kan uppbäras i den medlemsstat där berörda personer är bosatta och i enlighet med den statens lagstiftning.

5 Interimistiska beslut om allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd

5.1 Bakgrund

Pensionsmyndigheten har i en skrivelse om regelförenklingar (S2016/02034/SF) konstaterat att det i ärendehandläggningen finns situationer där ersättning betalas ut trots att myndigheten har fått information om att det är troligt att rätten till ersättningen har upphört. Rätten till inkomstgrundad pension upphör när en person avlider och rätten till garantipension eller efterlevandestöd upphör när en person inte bor i landet eller inom EU/EES. Pensionsmyndigheten måste vid sådana situationer utreda dödsfallet, flytten eller äktenskapet.

Enligt gällande bestämmelser i socialförsäkringsbalken (SFB) finns det för flera förmåner, bland annat bostadstillägg, möjlighet att dra in eller

Prop. 2016/17:152 minska förmånen i ett interimistiskt beslut, dvs. under den tid som ärendet utreds, men denna möjlighet saknas för allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd.

För personer som är folkbokförda och som uppehåller sig i Sverige får Pensionsmyndigheten löpande information från Skatteverket om att de har avlidit senast ett fåtal dagar efter dödsfallet. Pensionen dras då in automatiskt och utbetalningarna upphör eftersom rätten till pensionen har upphört. Skatteverket informerar på samma sätt när personer som bor i Sverige ändrar sin adress eller anmäler utflyttning från Sverige. Aviseringar från Skatteverket om emigrerade eller andra personer som uppehåller sig i utlandet och avlider där görs endast i den utsträckning som Skatteverket blir informerade om händelsen. I de fall Pensionsmyndigheten får impulser om att en person som bor i ett annat land har avlidit kommer dessa i de flesta fall från den avlidnes närstående.

I dag kan det i vissa situationer ta mycket lång tid för myndigheten att få in det underlag som krävs för att kunna stoppa eller minska en löpande utbetalning av en beslutad ersättning. Att fortsätta utbetalningen trots att myndigheten har fått en trovärdig impuls om att rätten till ersättningen inte längre finns är inte rimligt och konsekvensen kan bli att utbetalningen fortsätter under i princip obegränsad tid till den aktuella personen. Pensionsmyndigheten konstaterar att en sådan handläggning strider mot det allmänna rättsmedvetandet och minskar trovärdigheten för myndighetens arbete och det svenska pensionssystemet. För att hindra felaktiga utbetalningar under utredningstiden behöver Pensionsmyndigheten kunna fatta interimistiska beslut om att hålla inne eller minska en utbetalning även i ärenden om allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd.

Möjligheten att fatta interimistiska beslut om allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd har funnits i tidigare lagstiftning. En regel om möjligheten att fatta interimistiska beslut fanns i den numera upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL. I 20 kap. 2 a § AFL fanns det ingen begränsning av vilka förmåner som omfattades av möjligheten att besluta interimistiskt. Några bestämmelser om möjligheten att fatta interimistiska beslut avseende de aktuella förmånerna infördes inte när reglerna av dessa fördes över till de numera upphävda lagarna (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, (1998:702) om garantipension och (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

När SFB infördes skapades en undantagsregel som innebär att interimistiska beslut inte kan fattas gällande vissa förmåner. Enligt 112 kap. 3 § SFB kan den handläggande myndigheten, om det finns sannolika skäl att dra in eller minska en beslutad ersättning, besluta att ersättningen ska hållas inne eller lämnas med lägre belopp till dess ärendet avgjorts. I 112 kap. 4 § 3 och 5 SFB anges dock att sådana interimistiska beslut inte får fattas i ärenden om allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd.

I förarbetena till SFB uttalar regeringen att det beträffande de aktuella förmånerna saknas bestämmelser om interimistiska beslut och att regeringen därför inte föreslår någon ändring därvidlag. I fråga om gynnande interimistiska beslut om inkomstgrundad ålderspension uttalar regeringen att det till följd av förmånernas utformning i praktiken saknas utrymme

att fatta just gynnande interimistiska beslut och att motsvarande regler bör gälla för garantipension, efterlevandepension och efterlevandestöd, (Prop. 2008/09:200, s. 576). Möjligheten att fatta interimistiska beslut om att dra in eller minska allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd behandlas inte i förarbetena. Pensionsmyndigheten bedömer att det finns ett stort behov av att förtydliga myndighetens rätt att fatta interimistiska beslut även i dessa ärenden.

För att Pensionsmyndigheten ska kunna fatta ett interimistiskt beslut enligt 112 kap. 3 § SFB krävs att det föreligger sannolika skäl att dra in eller minska en beslutad ersättning. Att det ska finnas sannolika skäl för att en ersättning ska dras in eller minskas förutsätter att det i underlaget finns mer som talar för en indragning än som talar mot en sådan vid den slutliga prövningen. Enligt förarbetena bör bestämmelserna tillämpas med viss urskillning så att inte ersättning dras in så snart det uppstår en tveksamhet om huruvida ersättningen ska utgå eller inte. Pensionsmyndigheten bedömer att bestämmelsen om sannolika skäl medför att risken för att myndigheten fattar interimistiska beslut så snart tveksamhet uppstår därmed är liten.

5.2 En möjlighet att interimistiskt minska eller dra in ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd

Regeringens förslag: Ett interimistiskt beslut ska kunna fattas om det finns sannolika skäl att dra in eller minska beslutad allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd till dess att ärendet har avgjorts.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäkringen* och *Pensionsmyndigheten* tillstyrker uttryckligen förslaget och kommenterar därutöver att det kan finnas skäl att i ett senare sammanhang överväga om det även bör öppnas möjlighet för gynnande interimistiska beslut. Övriga remissinstanser kommenterar inte närmare förslaget. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Kammarrätten i Stockholm* menar att det inte kan uteslutas att förslaget kan komma att leda till fler överklaganden och konstaterar att promemorian inte innehåller någon analys av eventuella konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Skälen för regeringens förslag: I ärendehandläggningen hos Pensionsmyndigheten uppstår situationer där myndigheten får information om att rätten till ersättningen har upphört. För vissa förmåner, till exempel bostadstillägg, kan myndigheten då via ett interimistiskt beslut dra in eller minska utbetalningen under den tid som myndigheten utreder ärendet och säkerställer att den information som kommit in till myndigheten är korrekt. Enligt gällande bestämmelser i SFB finns i dag inte möjligheten att hålla inne eller minska allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd. Det medför bland annat att Pensionsmy-

Prop. 2016/17:152 digheten kan dra in en men inte alla förmåner, trots att samma underlag borde leda till indragning eller minskning av samtliga förmåner.

Det handlar ofta om ärenden där pensionären vistas utomlands. Utredningstiden kan i de här fallen vara lång, vilket också medför att en felaktig utbetalning kan fortsätta under mycket lång tid. Detta skapar också risk för komplicerade återkravsärenden och bedömningar där förutsättningar för återkrav saknas. Förutom oacceptabla kostnader för det allmänna i form av högre kostnader för både administration och ökade försäkringskostnader förorsakar detta också onödiga och besvärande åtgärder mot enskilda individer.

Möjligheten att fatta interimistiska beslut för allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd har också funnits i tidigare lagstiftning. Det förhållandet tillsammans med att förarbetena till SFB enbart behandlar gynnande interimistiska beslut medför att regeringen delar Pensionsmyndighetens bedömning och föreslår att interimistiska beslut om att dra in eller minska de berörda förmånerna ska kunna fattas.

Pensionsmyndigheten har även aktualiserat frågan om att kunna fatta positiva interimistiska beslut. Regeringen föreslår dock att enbart interimistiska beslut avseende minskning eller indragning ska få göras. I förarbetena till SFB behandlas gynnande beslut och det konstateras där att förmånernas konstruktion i princip omöjliggör att gynnande interimistiska beslut fattas. Inga förändringar har skett sedan dess och regeringen ser därför för närvarande inga skäl eller behov för att ändra den bedömningen. Om det i framtiden kan visas att situationer som innebär att positiva interimistiska beslut kan vara motiverade för att underlätta för administration och försäkrade får dock frågan prövas på nytt.

Förvaltningsrätten respektive Kammarrätten i Stockholm pekar på att en förändring kan leda till fler överklaganden. Det är förvisso rimligen så att negativa beslut tenderar att leda till överklaganden. Det är dock här främst fråga om beslut om tillfälliga indragningar när det finns klara indikationer på dödsfall i utlandet men där det alltså saknas formell dokumentation. I regel är det alltså fråga om beslut som avser avlidna, vilket torde göra det ytterst osannolikt med överklaganden.

5.3 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser som avser interimistiska beslut

Regeringens förslag: Lagändringarna såvitt avser interimistiska beslut ska träda i kraft den 1 augusti 2017.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Eftersom det är angeläget att Pensionsmyndigheten får möjlighet att fatta interimistiska beslut om minskning eller indrag av allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd och det inte finns några hinder för detta bör förslaget träda i kraft så snart det är möjligt. Den föreslagna lagändringen bör därför träda i kraft den 1 augusti 2017. Några övergångsbestämmelser bedöms inte vara nödvändiga.

Förslaget innebär att risken för felaktiga utbetalningar minskar genom att de kan stoppas snabbare. Detta sparar onödigt arbete både för enskilda och Pensionsmyndigheten och leder till minskade utgifter både i form av administrationskostnader och försäkringskostnader.

Att kunna stoppa en utbetalning vid en händelse som kräver utredning är förenligt med bestämmelserna i Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr. 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och förordning EG nr. 978/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr. 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen eftersom regeln inte strider mot de principer som förordningen bygger på, dvs. likabehandlingsprincipen, exporträtten, sammanläggningsprincipen och pro rata-principen.

Förslaget får inga effekter för jämställdheten.

6 Beslutsfattande inom det statliga personskadeskyddet

6.1 Gällande regelverk

Den gällande lydelsen i 1 § första stycket lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m., förkortad LI, är att den som ådrar sig skada som omfattas av bestämmelserna om statlig personskadeskydd i 43, 87 och 88 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, har rätt till ersättning av staten. Personskadeskyddet avser exempelvis totalförsvarspliktiga, medverkande i räddningstjänst, de som vårdas på kriminalvårdsanstalt eller utför samhällstjänst m.fl., enligt 87 och 88 kap SFB avses även efterlevande. Enligt 43 kap. 2 § första stycket SFB gäller statliga personskadeskyddet för skador som uppkommer under viss angiven skyddstid.

Det ankommer på Kammarkollegiet att besluta om ersättning enligt LI (se 4 § första stycket LI, liksom förordningen [2002:242] om ersättning enligt LI, samt 4 § 1 förordningen [2007:824] med instruktion för Kammarkollegiet). Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor (skiljenämnden) överprövar beslut av Kammarkollegiet enligt 4 § andra stycket LI.

6.2 Skrivelse från Kammarkollegiet

Regeringen har mottagit en skrivelse från Kammarkollegiet (S2016/01179/SF). I skrivelsen anför Kammarkollegiet att Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor (skiljenämnden) – som enligt 4 § andra stycket LI överprövar beslut av kollegiet – funnit att Kammarkollegiet ska göra en självständig prövning av frågan om rätt till ersättning enligt LI. Kollegiet kan således inte utgå från att en skada måste ha godkänts av

Prop. 2016/17:152 Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten för att ersättning för skada ska kunna lämnas.

Kammarkollegiet anser att skiljenämndens tolkning av gällande bestämmelser innebär risk för motstridiga avgöranden av samma fråga.

Innan lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd, förkortad LSP, upphörde att gälla den 1 januari 2011 – och de aktuella bestämmelserna överfördes till SFB – framgick det av 3 § LSP att det var Försäkringskassan som hade hand om personskadeskyddet och att det var Pensionsmyndigheten som hade hand om ärenden som gällde ersättning av dödsfall. Anledningen var att alla som täcktes av personskadeskyddet i LSP hade rätt till ersättning enligt LI om de uppfyllde förutsättningarna för ersättning i den lagen (se prop. 1992/93 s. 62).

Såvitt Kammarkollegiet kan bedöma var det inte lagstiftarens avsikt att, i samband med att LSP upphävdes, ändra de materiella bestämmelserna i sak, dvs. att en skada först måste vara godkänd av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten för att Kammarkollegiet ska kunna pröva rätten till ersättning enligt LI (prop. 2009/10:222), utan avsikten var att föra över de gällande bestämmelserna till SFB.

Mot denna bakgrund föreslår kollegiet i sin skrivelse att prövningen av frågan om en skada ska omfattas av SFB:s bestämmelser endast bör ankomma på Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten.

6.3 Förtydligande av beslutsfattandet om statlig ersättning vid ideell skada

Regeringens förslag: För att ha rätt till ersättning enligt lagen om statlig ersättning vid ideell skada m.m. ska en skada ha godkänts av Försäkringskassan enligt bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 43 kap. socialförsäkringsbalken eller av Pensionsmyndigheten enligt bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 87 och 88 kap. socialförsäkringsbalken.

Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 augusti 2017.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Pensionsmyndigheten* och *Kammarkollegiet* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Med anledning av den skrivelse som inkommit från Kammarkollegiet gör regeringen bedömningen att Kammarkollegiet ska kunna utgå från Försäkringskassans eller Pensionsmyndighetens beslut om skada enligt statligt personskadeskydd och att Kammarkollegiet inte ska behöva göra en självständig bedömning av om en skada omfattas av bestämmelserna om statligt personskadeskydd. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna i 1 § lagen om statlig ersättning vid ideell skada m.m. ändras. Regeringen anser att det är angeläget att bestämmelsen träder i kraft tidigast möjligt. Lagen bör därför träda i kraft den 1 augusti 2017. Några övergångsbestämmelser bedöms inte vara nödvändiga.

7 Arkivmyndighet för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

Prop. 2016/17:152

7.1 Bakgrund

Samverkan enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (Finsam) infördes den 1 januari 2004. Finansiell samordning bedrivs genom samordningsförbund, som är en sammanslutning av stat (Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen), landsting samt en eller flera kommuner. Ett samordningsförbund utgör en offentligrättslig juridisk person som har egen rättskapacitet. Detta motsvarar också vad som gäller för kommunalförbund (se prop. 2002/03:132 s 80). Vid utgången av 2014 fanns det 85 samordningsförbund, vilket omfattar 240 av Sveriges 290 kommuner.

Ansvaret för tillsynen av att samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen (1990:782) ligger på kommunstyrelsen i en kommun som är medlem av förbundet. Detta regleras i 20 § första stycket lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (Finsam-lagen). Sveriges Kommuner och Landsting och Riksarkivet har i en skrivelse till regeringen (S2011/06520/SF) föreslagit att denna bestämmelse ska ändras så att detta ansvar kommer att ligga på arkivmyndigheten i en kommun som är medlem i förbundet.

I förarbetena till 20 § Finsam-lagen (prop. 2002/03:132 s. 115 och 140) anges endast att bestämmelsen motsvarar 18 § lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst (Socsam-lagen).

Bestämmelsen i 18 § Socsam-lagen ändrades år 1998 (SFS 1998:103, prop. 1997/98:41 s 53f. och 119) på så sätt att om flera kommuner deltog i försöksverksamheten skulle en av dem ansvara för tillsynen av att förbundet fullgjorde sina skyldigheter enligt arkivlagen. I författningskommentaren till den ursprungliga lydelsen av 18 § Socsam-lagen (prop. 1993/94:205 s. 54) anfördes att när det gällde tillsynen över att en myndighet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen fanns det olika bestämmelser för de dåvarande allmänna försäkringskassorna respektive kommunala och landstingskommunala myndigheter. I paragrafens *första stycke* föreskrevs att kommunstyrelsen i den kommun som deltar i försöket skulle vara arkivmyndighet för beställarförbundet. Med hänsyn till att Riksarkivet annars var central arkivmyndighet för de allmänna försäkringskassorna skulle dock kommunstyrelsen i denna tillsynsverksamhet samråda med Riksarkivet.

Inom den statliga och kommunala förvaltningen ska det enligt 7 § arkivlagen (1990:782) finnas arkivmyndigheter, som svarar för tillsynen av att myndigheter och vissa andra särskilt angivna organ fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen. Regeringen bestämmer enligt 8 § arkivlagen vilken arkivmyndighet som ska finnas för tillsynen över de statliga myndigheterna. I 4 § 1 förordningen (2009:1593) med instruktion för Riksarkivet föreskrivs att Riksarkivet är arkivmyndighet för statliga myndigheter.

Enligt 8 § andra stycket arkivlagen är kommunstyrelsen arkivmyndighet i en kommun och landstingsstyrelsen i ett landsting, om inte kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige har utsett någon annan nämnd eller styrelse till arkivmyndighet. Mot bakgrund av att kommunfullmäktige kan ha utsett någon annan nämnd eller styrelse till arkivmyndighet anser Sveriges Kommuner och Landsting och Riksarkivet att ordet "kommunstyrelsen" bör ändras till "arkivmyndigheten" i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

7.2 Överväganden och förslag

7.2.1 Ansvaret för tillsynen av samordningsförbundens arkiveringskyldighet

Regeringens förslag: Ansvaret för tillsynen av att ett samordningsförbund fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen ska ligga på arkivmyndigheten i en kommun som är medlem i samordningsförbundet. Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 augusti 2017.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag. Endast datumet för ikraftträdandet har ändrats.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som inkommit med yttranden tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: Om det i en kommun, som är medlem i ett samordningsförbund, har utsetts en arkivmyndighet bör denna i förekommande fall av praktiska skäl också ha ansvar för tillsynen av att förbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen. Enligt nuvarande bestämmelser i Finsam-lagen är det emellertid kommunstyrelsen som har ansvaret för tillsynen av att förbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen. Därför bör Finsam-lagen ändras så att ansvaret för tillsynen enligt arkivlagen flyttas från kommunstyrelsen till kommunens arkivmyndighet.

Har en sådan kommun inte utsett någon arkivmyndighet är det kommunstyrelsen som är arkivmyndighet. I sådant fall kommer kommunstyrelsen i denna egenskap att även i fortsättningen ha ansvaret för tillsynen av att samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen. Regeringen anser att det är angeläget att bestämmelsen träder i kraft tidigast möjligt. Lagen bör därför träda i kraft den 1 augusti 2017. Några övergångsbestämmelser bedöms inte vara nödvändiga.

7.2.2 Upphävande av lagen (2003:1217) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning

Regeringens förslag: Lagen om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall ska upphöra att gälla vid utgången av juli 2017.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag. Endast datumet för upphörandet har ändrats.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som inkommit med yttranden tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: Det förekom tidigare försöksverksamhet med finansiell samordning enligt lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst (Socsam-lagen). Den lagen, som var tidsbegränsad, gällde till och med utgången av år 2003. Därefter var det emellertid möjligt att fortsätta att bedriva redan påbörjad försöksverksamhet till och med utgången av år 2006. Sådan förlängning fick nämligen ske med stöd av lagen (2003:1217) om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall. Med hänsyn till att någon försöksverksamhet inte längre är möjlig att bedriva bör lagen om fortsatt lokal försöksverksamhet upphävas. Regeringen anser att lagen bör upphävas snarast möjligt. Lagen bör därför upphöra att gälla vid utgången av juli 2017.

7.3 Konsekvenser av förslagen

I många kommuner fungerar kommunstyrelsen även som arkivmyndighet, men det förekommer också att kommunfullmäktige har utsett någon annan nämnd eller styrelse till att vara arkivmyndighet. Den föreslagna ändringen i Finsam-lagen innebär att någon annan nämnd eller styrelse än kommunstyrelsen kan vara arkivmyndighet, vilket bedöms underlätta handläggningen i de kommuner där kommunstyrelsen inte är arkivmyndighet.

Förslaget om arkivmyndighet påverkar inte det kommunala självstyret. Det bedöms heller inte medföra några EU-rättsliga konsekvenser. Förslaget bedöms inte medföra några övriga konsekvenser.

Några konsekvenser kan inte anses följa på förslaget att upphäva lagen (2003:1217) om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall. Den lagen har nämligen inte kunnat tillämpas på flera år.

8 Förslag om ändrade regler för fastställande av grunder för den frivilliga pensionsförsäkringen

8.1 Bakgrund

Den frivilliga försäkringen infördes 1913 i samband med att den obligatoriska allmänna pensionen infördes. Den frivilliga försäkringen skulle komplettera den obligatoriska eftersom pensionsbeloppen enligt denna ansågs låga. Försäkringen regleras i 6 kap. lagen (2010:111) om inför-

Prop. 2016/17:152 ande av socialförsäkringsbalken och av förordningen (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten. Dessutom har regeringen fastställt särskilda beräkningstekniska grunder som bland annat reglerar beräkningen av hur stort kapitalbelopp som måste avsättas för framtida förpliktelser (premiereserv) och för att täcka framtida omkostnader (omkostnadsreserv). Sedan 1981 kan inga nya försäkringar tecknas.

Kontinuerligt sker ett regelförenklingsarbete inom socialförsäkringsområdet för att underlätta för den enskilde i kontakten med myndigheterna och för att förenkla handlägningsprocesserna så att den blir snabbare, enklare och mer rättssäker. I denna proposition behandlas förslag som syftar till att något förenkla i den administrativa processen. Regeringens förslag bygger på förslag i en promemoria som har tagits fram av en arbetsgrupp i Socialdepartementet (Frivillig pensionsförsäkring [S2016/01847/SF]) som i sin tur bygger på ett regelförenklingsförslag från Pensionsmyndigheten (Framställan om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser samt i förordning [1962:521] om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten, S2012/4055/SF). Pensionsmyndighetens förslag går ut på att det är myndigheten, och inte regeringen, som bör fastställa de försäkringstekniska grunderna för den frivilliga pensionsförsäkringen.

För den frivilliga pensionsförsäkringen är det i dag regeringen som fastställer de försäkringstekniska grunderna. Det innebär att Pensionsmyndigheten lämnar förslag på till exempel ändring av dödlighets- och avkastningsantaganden samt uppskrivning av pensioner under utbetalning till Socialdepartementet för bedömning. Motsvarande förslag har innan dess sänts till Finansinspektionen för yttrande. Ändringarna beslutas slutligen av regeringen, som i dag saknar möjlighet att bemyndiga en myndighet att fatta sådana beslut.

Pensionsmyndigheten har i sitt regelförenklingsförslag även föreslagit att tillsyn över verksamheten av den frivilliga pensionsförsäkringen enligt förordningen (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten ska utövas av Finansinspektionen. Tillsynen över den frivilliga pensionsförsäkringen ska då utövas på samma sätt som tillsynen över premiepensionen.

8.2 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: De försäkringstekniska grunderna för den frivilliga pensionsförsäkringen ska fastställas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 augusti 2017.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag

Remissinstanserna: Pensionsmyndigheten tillstyrker förslaget. Finansinspektionen ställer sig positiv till förslaget, men framför synpunkter dels på vilka bestämmelser som bör gälla för Pensionsmyndighetens verksamhet med den frivilliga pensionsförsäkringen, dels hur

tillsynen bör bedrivas och dels att det måste säkerställas att inspektionen får ta ut avgifter för tillsynen av den frivilliga pensionsförsäkringen.

Skälen för regeringens förslag: Pensionsmyndigheten administrerar den frivilliga pensionsförsäkringen. Pensionsmyndigheten har också ansvar för en annan traditionell livförsäkring – den som kan väljas inom premiepensionssystemet. Myndigheten har aktuarier som ansvarar för att försäkringstekniska riktlinjer för premiepensionen tas fram och uppdateras vid behov samt att de efterföljs. Riktlinjerna för premiepensionen fastställs av Pensionsmyndighetens styrelse och innehåller, enligt Finansinspektionens anvisningar, principerna för de försäkringstekniska beräkningarna. De faktiska beräkningsfaktorerna finns i det försäkringstekniska beräkningsunderlaget som fastställs av chefaktuarien. Riktlinjerna och beräkningsunderlagen utgör tillsammans grunderna för premiepension. Pensionsmyndigheten har genom detta en väl utvecklad kompetens för fastställande av grunder för den här typen av försäkringsprodukter. Den väl utvecklade aktuariella kompetensen som Pensionsmyndigheten besitter i och med sitt ansvar för de försäkringstekniska grunderna för den traditionella livförsäkringen kommer även den frivilliga pensionsförsäkringen till del. Regeringen fastställer i dag de försäkringstekniska grunderna på grundval av underlag från Pensionsmyndigheten. Det förefaller således rimligt såväl ur ett effektivitetsperspektiv som ur ett försäkringstagarperspektiv att de båda produkterna hanteras på liknande sätt och att Pensionsmyndigheten därför lämpligen bör få bemyndigande av regeringen att fastställa grunderna för den frivilliga pensionsförsäkringen. Frågan avseende om och hur en tillsyn av den frivilliga pensionsförsäkringen bör bedrivas kommer att beredas vidare.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

74 kap.

19 §

I paragrafen behandlas vissa frågor när det gäller omprövning av äldreförsörjningsstöd.

Enligt ett nytt tillägg i *andra stycket* får äldreförsörjningsstödet även räknas om utan föregående underrättelse när den del av årsinkomsten ändras som utgörs av sådant överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3 (se även 74 kap. 16 § andra stycket och 102 kap. 29 § 2). Bestämmelsen innebär ytterligare en möjlighet för Pensionsmyndigheten att göra avsteg från huvudregeln i 17 § förvaltningslagen (1986:223), som stadgar att ett ärende inte får avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom eller henne själv och han eller hon har fått tillfälle att yttra sig över den.

I ett nytt *fjärde stycke* har en bestämmelse införts som anger att en ny beräkning av äldreförsörjningsstödet, vid en omräkning med stöd av

Prop. 2016/17:152 andra och tredje styckena, får göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen. Detta innebär att Pensionsmyndigheten i dessa fall inte behöver kontrollera samtliga förutsättningar för äldreförsörjningsstödet och samtliga underlag för beräkningen av detsamma.

Förslagen behandlas i avsnitt 4.2 och 4.3.

20 §

I paragrafen regleras från vilken tidpunkt ändringar av äldreförsörjningsstöd ska gälla.

I ett nytt *tredje stycke* har en bestämmelse införts som avser vissa ändringar av äldreförsörjningsstödet på grund av att inkomsten i inkomstslaget kapital har blivit högre eller lägre. Genom ändringarna i 102 kap. 7 § 3 (se även 74 kap. 16 § andra stycket och 102 kap. 29 § 2) och 74 kap. 19 § har automatiska omräkningar av äldreförsörjningsstödet möjliggjorts när den del av årsinkomsten ändras som utgörs av överskott i inkomstslaget kapital. Informationsöverföringen sker då direkt mellan Skatteverket och Pensionsmyndigheten. När en omräkning av äldreförsörjningsstöd görs utan föregående underrättelse med stöd av 19 §, exempelvis genom en sådan automatisk omräkning som avses ovan, ska ändringen i stället för vad som följer av första och andra styckena gälla från och med månaden efter den månad då Pensionsmyndigheten har fått de uppgifter som avses i 102 kap. 7 § 3 från Skatteverket. Den ändring av äldreförsörjningsstödet som omfattas av bestämmelsen är den som har sin grund i den ändrade inkomsten i inkomstslaget kapital.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

102 kap.

7 §

I paragrafen regleras vilka inkomster den bidragsgrundande inkomsten omfattar.

I *punkten 3* har det gjorts ändringar när det gäller det underlag som ska ligga till grund för beräkningen av inkomsten i inkomstslaget kapital. Den beräkningen ska göras utifrån de uppgifter som har legat till grund för Skatteverkets beslut i fråga om slutlig skatt, för senast möjliga beskattningsår, som har fattats närmast före den första månad som prövningen av bostadstillägget avser. Vid ansökan om bostadstillägg är den första månaden som prövningen avser den månad från och med vilken bostadstillägg söks, med beaktande av bestämmelserna i 101 kap. 10 och 10 a §§ som reglerar från och med vilken månad som bostadstillägg tidigast kan lämnas vid ansökan. Vid omprövning av bostadstillägget är den första månaden som prövningen avser den månad från och med vilken en ändring ska gälla enligt 103 kap. 4 §. Den nu aktuella bestämmelsen omfattar de uppgifter som legat till grund för Skatteverkets grundbeslut om slutlig skatt. Den omfattar även uppgifter som har legat till grund för senare beslut om slutlig skatt som Skatteverket har fattat, exempelvis till följd av att en fråga som har betydelse för beskattningen har avgjorts vid en omprövning av Skatteverket eller vid en prövning av allmän förvaltningsdomstol. Den omständigheten att beräkningen ska göras utifrån de uppgifter som har legat till grund för skattebeslutet innebär att det inte är enbart själva beslutet om slutlig skatt i den del som avser inkomstsla-

get kapital som är relevant utan även vissa uppgifter som har legat till grund för beslutet i fråga om det inkomstslaget (jfr 9 § och 97 kap. 5 §).

Bestämmelserna om vilka inkomster som den bidragsgrundande inkomsten omfattar vid beräkning av bostadstillägg är tillämpliga även i fråga om äldreförsörjningsstöd.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

103 kap.

3 §

I paragrafen regleras i vilka situationer bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse.

Enligt *första stycket* får en omräkning av bostadstillägget göras utan föregående underrättelse även när den del av årsinkomsten ändras som utgörs av sådant överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3. Bestämmelsen innebär ytterligare en möjlighet för Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan att göra avsteg från huvudregeln i 17 § förvaltningslagen, som stadgar att ett ärende inte får avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom eller henne själv och han eller hon har fått tillfälle att yttra sig över den.

I ett nytt *tredje stycke* har en bestämmelse införts som anger att en ny beräkning av bostadstillägget, vid omräkning med stöd av första och andra styckena, får göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen. Detta innebär att den handläggande myndigheten i dessa fall inte måste kontrollera samtliga förutsättningar för bostadstillägget och samtliga underlag för beräkningen av detsamma.

Förslagen behandlas i avsnitt 4.3.

4 §

I paragrafen regleras från vilken tidpunkt ändringar av bostadstillägg ska gälla.

I ett nytt *andra stycke* har det införts en bestämmelse som avser vissa ändringar av bostadstillägget på grund av att inkomsten i inkomstslaget kapital har blivit högre eller lägre. Genom ändringarna i 102 kap. 7 § 3 och 103 kap. 3 § har automatiska omräkningar av bostadstillägget möjliggjorts när den del av årsinkomsten ändras som utgörs av överskott i inkomstslaget kapital. Informationsöverföringen sker då direkt mellan Skatteverket och Pensionsmyndigheten respektive Försäkringskassan. När en omräkning av bostadstillägg görs utan föregående underrättelse med stöd av 3 §, exempelvis genom en sådan automatisk omräkning som avses ovan, ska ändringen i stället för vad som följer av första stycket gälla från och med månaden efter den månad då Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har fått de uppgifter som avses i 102 kap. 7 § 3 från Skatteverket. Den ändring av bostadstillägget som omfattas av bestämmelsen är den som har sin grund i den ändrade inkomsten i inkomstslaget kapital.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

112 kap.**4 §**

I paragrafen regleras i vilka situationer Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten inte får fatta interimistiska beslut.

Det nya *andra stycket* innebär att Pensionsmyndigheten inte längre är förhindrade att med stöd av 112 kap. 3 § besluta intermistiskt om indragning eller minskning av allmän ålderspension, efterlevandepension och efterlevandestöd.

Övriga ändringar i paragrafen är av redaktionell karaktär.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I den *första punkten* anges att lagen ska träda i kraft den 1 augusti 2017 i fråga om 112 kap. 4 § och i övrigt den 1 november 2017.

I den *andra punkten* behandlas tillämpningen av bestämmelsen i 102 kap. 7 § 3 om bidragsgrundande inkomst i form av överskott i inkomstslaget kapital och därtill kopplade administrativa bestämmelser i 74 kap. 19 och 20 §§ samt 103 kap. 3 och 4 §§. I fråga om ärenden där en ansökan om äldreförsörjningsstöd eller bostadstillägg ligger till grund för prövningen ska bestämmelserna i deras äldre lydelse fortfarande gälla för förmåner som avser tid till och med den månad då beslut om slutlig skatt som avser beskattningsåret 2017 har fattats av Skatteverket. När det gäller ärenden som avser omprövning av äldreförsörjningsstöd eller bostadstillägg ska bestämmelserna i deras nya lydelse tillämpas första gången i fråga om förmåner som avser tid för vilken överskottet i inkomstslaget kapital ska beräknas utifrån beslut om slutlig skatt som avser beskattningsåret 2017. Detta innebär att bestämmelserna i deras nya lydelse i samtliga enskilda fall kommer att aktualiseras i och med att Skatteverket har fattat beslut om slutlig skatt för beskattningsåret 2017 avseende den försäkrade. Bestämmelsen som innehåller uppgift om tillämpning första gången i fråga om ärenden som avser omprövning innebär tillsammans med ikraftträdandebestämmelsen i den första punkten att omprövning av en förmån på grund av att inkomsten i inkomstslaget kapital har ändrats inte behöver göras enligt 102 kap. 7 § 3 i den äldre lydelsen i förhållande till inkomsterna under 2017. Fram till dess att det finns ett beslut om slutlig skatt för beskattningsåret 2017 kommer således överskottet i inkomstslaget kapital att grunda sig på inkomsterna under år 2016, om inte den försäkrade själv ansöker om en ökning av bostadstillägget eller äldreförsörjningsstödet (se 110 kap. 4 § första stycket jämte 103 kap. 2 §). Det senare beror på att övergångsbestämmelsen som avser ansökningar blir tillämplig i det fallet. Bestämmelsen om vilket underlag som ska ligga till grund för beräkningen av överskott i inkomstslaget kapital i sin nya lydelse kommer att aktualiseras vid olika tidpunkter för de försäkrade, beroende på när Skatteverket fattar beslut om slutlig skatt i det enskilda fallet. Bestämmelserna i denna punkt ska tillämpas även vid prövning i allmän förvaltningsdomstol.

Förslagen behandlas i avsnitt 4.5 och 5.3.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:266) om statlig ersättning vid skada m.m. Prop. 2016/17:152

1 §

I paragrafen anges att rätt till ersättning av staten enligt lagen är personer som ådrar sig en sådan skada som omfattas av bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 43, 87 och 88 kap. socialförsäkringsbalken.

Ändringen innebär att sådan rätt inträder för den som ådragit sig en skada som har godkänts av Försäkringskassan enligt bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 43 kap. socialförsäkringsbalken eller den som ådrar sig en skada som har godkänts av Pensionsmyndigheten enligt motsvarande bestämmelser i 87 och 88 kap. socialförsäkringsbalken. Ändringen medför att det inte längre är möjligt för Kammarkollegiet att göra en självständig bedömning av huruvida en sökande omfattas av bestämmelserna om statligt personskadeskydd i socialförsäkringsbalken.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda ikraft den 1 augusti 2017.

Prop. 2016/17:152 9.3 Förslaget till lag om ändring i lagen
(2003:1210) om finansiell samordning av
rehabiliteringsinsatser

20 §

I paragrafen regleras vem som har ansvaret för tillsynen av att ett samordningsförbund fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen. Detta ansvar ligger i dag på kommunstyrelsen i en av de kommuner som är medlemmar i förbundet.

Paragrafens *första stycke* ändras på så sätt att ansvaret för denna tillsyn ska ligga på kommunens arkivmyndighet. Om en kommun inte har utsett någon arkivmyndighet är det kommunstyrelsen som enligt 8 § arkivlagen är arkivmyndighet i kommunen. I sådant fall har kommunstyrelsen även fortsatt ansvaret för tillsynen av att ett samordningsförbund fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen. Om det å andra sidan i en kommun har utsetts en arkivmyndighet är det denna myndighet som har ansvaret för tillsynen enligt denna paragraf och kommunstyrelsen har inte något sådant ansvar. I paragrafen görs dessutom några redaktionella ändringar.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda ikraft den 1 augusti 2017.

9.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken Prop. 2016/17:152

6 kap.

4 §

Paragrafens *första stycke* är oförändrat bortsett från en språklig ändring.

Ett nytt *andra stycke* införs enligt vilket de försäkringstekniska grunderna för den frivilliga pensionsförsäkringen numera kan fastställas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Tidigare har regeringen inte haft en sådan möjlighet att bestämma att en myndighet ska inneha den uppgiften.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda ikraft den 1 augusti 2017.

Lagförslag avseende förslag i promemorian Fastställande av inkomst av kapital vid beräkning av bostadstillägg samt utvidgad möjlighet för interimistiska beslut avseende ålderspension och ersättning till efterlevande (S2016/07888/SF)

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 74 kap. 19 och 20 §§, 102 kap. 7 §, 103 kap. 3 och 4 §§ och 112 kap. 4 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

74 kap.

19 §

Äldreförsörjningsstöd ska omprövas när något förhållande som påverkar stödets storlek har ändrats.

Äldreförsörjningsstöd får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

– en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,

– pension enligt utländsk lagstiftning, *eller*

– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal.

– pension enligt utländsk lagstiftning,

– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, *eller*

– *överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.*

Det som föreskrivs i andra stycket gäller också när ändring sker av

– sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,

– preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., eller

– taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av äldreförsörjningsstödet med stöd av andra och tredje styckena får en ny beräkning av stödet göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

20 §

Ändring av äldreförsörjningsstöd ska gälla från och med månaden närmast efter den månad när anledningen till ändring uppkom. Gäller det ökning ska även 7 § andra stycket beaktas.

En ändring av äldreomsorgsstödet ska dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden.

Prop. 2016/17:152
Bilaga 1

Om Pensionsmyndigheten har hämtat in uppgifter som avses i 102 kap. 7 § 3 direkt från Skatteverket för omräkning av äldreomsorgsstödet utan föregående underrättelse med stöd av 19 §, ska en ändring av äldreomsorgsstödet, i stället för vad som följer av första och andra styckena, gälla från och med månaden efter den månad då Pensionsmyndigheten har fått uppgifterna från Skatteverket.

102 kap.

7 §³

Den bidragsgrundande inkomsten är summan av

1. ett uppskattat överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. ett uppskattat överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 8 §,

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § för året före det år då ansökan om bostadstillägg görs eller, vid omprövning av bidragsgrundande inkomst av annan anledning än som anges i 103 kap. 3 §, året före det år bostadstillägget avser,

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § utifrån Skatteverkets beslut i fråga om slutlig skatt, för senast möjliga beskattningsår, som har fattats närmast före den första månad som prövningen av bostadstillägget avser,

4. del av förmögenhet enligt 10–13 §§, och

5. vissa andra inkomster enligt 15 §.

103 kap.

3 §

Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

– en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,

– pension enligt utländsk lagstiftning, eller

– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal.

– pension enligt utländsk lagstiftning,

– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, eller

– överskott i inkomstslaget

³ Senaste lydelse 2012:599.

- Det som anges i första stycket gäller också när ändring sker av
- sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,
 - preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., eller
 - taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av bostadstillägget med stöd av första och andra styckena får en ny beräkning av tillägget göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

4 §

En ändring av bostadstillägget ska gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit. En ändring av bostadstillägget ska dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden. Gäller det höjning av tillägget ska även 101 kap. 10 § beaktas.

Om Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har hämtat in uppgifter som avses i 102 kap. 7 § 3 direkt från Skatteverket för omräkning av bostadstillägget utan föregående underrättelse med stöd av 3 §, ska en ändring av bostadstillägget, i stället för vad som följer av första stycket, gälla från och med månaden efter den månad då Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har fått uppgifterna från Skatteverket.

112 kap.

4 §

Interimistiska beslut om ersättning enligt 2 och 3 §§ får inte fattas i ärenden om

1. adoptionsbidrag,
2. bilstöd,
3. allmän ålderspension,
4. särskilt pensionstillägg, eller
5. efterlevandepension och efterlevandestöd.

Interimistiska beslut enligt 3 § får inte fattas i ärenden om assistansersättning.

Interimistiska beslut om ersättning enligt 2 och 3 §§ får inte fattas i ärenden om adoptionsbidrag, bilstöd eller särskilt pensionstillägg,

Interimistiska beslut enligt 2 § får inte fattas i ärenden om allmän ålderspension, efterlevandepension eller efterlevandestöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017 i fråga om 112 kap. 4 § och i övrigt den 1 november 2017.

2. I fråga om ärenden som avser ansökan om äldreomsorgsbidrag eller bostadstillägg gäller 74 kap. 19 och 20 §§, 102 kap. 7 § samt 103 kap. 3 och 4 §§ i den äldre lydelsen fortfarande för förmåner som avser tid till och med den månad då beslut om slutlig skatt för beskattningsåret 2017 har fattats av Skatteverket. I fråga om ärenden som avser omprövning av äldreomsorgsbidrag och bostadstillägg tillämpas 74 kap. 19 och 20 §§, 102 kap. 7 § samt 103 kap. 3 och 4 §§ i den nya lydelsen första gången i fråga om förmåner som avser tid för vilken överskottet i inkomstslaget kapital ska beräknas utifrån beslut om slutlig skatt för beskattningsåret 2017.

Förteckning över remissinstanserna

Promemorian Fastställande av inkomst av kapital vid beräkning av bostadstillägg samt utvidgad möjlighet för interimistiska beslut avseende ålderspension och ersättning till efterlevande (S2016/07888/SF).

Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Datainspektionen, Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Pensionärernas Riksorganisation, Riksförbundet PensionärsGemenskap, SKPF Pensionärerna, SPF Seniorerna.

Lagförslag avseende lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m. i Kammarkollegiets skrivelse till regeringen (S2016/01179/SF)

Prop. 2016/17:152
Bilaga 3

Förslag till ändring av 1 § lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m.

Förslag

Kammarkollegiet föreslår att 1 § första stycket lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m. (LI) ändras på så sätt att orden ”omfattas av” ersätts med den innebörden att skadan ska ha godkänts av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten.

Nuvarande lydelse

Den som ådrar sig skada som omfattas av bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 43, 87 och 88 kap. socialförsäkringsbalken har rätt till ersättning av staten enligt denna lag.

Föreslagen lydelse

1 §⁴

Den som ådrar sig skada som Försäkringskassan godkänt enligt bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 43 kap. socialförsäkringsbalken eller den som ådrar sig skada som Pensionsmyndigheten godkänt enligt bestämmelserna om statligt personskadeskydd i 87 och 88 kap. socialförsäkringsbalken har rätt till ersättning av staten enligt denna lag.

Om skadan har ådragits under ledighet eller annan fritid vid vistelse utanför förläggningsplats eller annan plats där verksamheten i fråga bedrivs, och skadan inte har orsakats av olycksfall vid färd till eller från nämnda plats då färden föranleddes av och stod i nära samband med verksamheten, utges ersättning endast till den som fullgör grundutbildning eller repetitionsutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt samt till den som genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt och som har skadats under tjänstgöringen.

⁴ Senaste lydelse 2010:1221.

Förteckning över remissinstanserna

Kammarkollegiets skrivelse Förslag till ändring av 1 § lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m. (S2016/01179/SF).

Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Kammarkollegiet, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor.

Lagförslag avseende förslag i promemorian Arkivmyndighet för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (S2011/06520/SF)

Prop. 2016/17:152
Bilaga 5

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §

Ansvaret för tillsynen av att samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen (1990:782) *skall åvila kommunstyrelsen* i en kommun som är medlem av förbundet. *Kommunstyrelsen skall därvid* samråda med Riksarkivet. Om mer än en kommun ingår i förbundet, *skall* de berörda kommunerna komma överens om vilken av dem som *skall* svara för tillsynen.

Kommunfullmäktige i den ansvariga kommunen får, efter samråd med Riksarkivet, meddela föreskrifter om förbundets arkivvård. Vad som föreskrivs i 12 och 15 §§ arkivlagen om regeringen, den myndighet regeringen bestämmer och landstingsfullmäktige *skall* i stället avse kommunfullmäktige.

Ansvaret för tillsynen av att samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen (1990:782) *ligger på arkivmyndigheten* i en kommun som är medlem i förbundet. *Arkivmyndigheten ska* samråda med Riksarkivet. Om mer än en kommun ingår i förbundet, *ska* de berörda kommunerna komma överens om vilken av dem som *ska* svara för tillsynen.

Kommunfullmäktige i den ansvariga kommunen får, efter samråd med Riksarkivet, meddela föreskrifter om förbundets arkivvård. Vad som föreskrivs i 12 och 15 §§ arkivlagen om regeringen, den myndighet regeringen bestämmer och landstingsfullmäktige *ska* i stället avse kommunfullmäktige.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

Förslag till lag om upphävande av lagen (2003:1217)
om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell
samordning mellan socialförsäkring, hälso- och
sjukvård och socialtjänst i vissa fall

Härigenom föreskrivs att lagen (2003:1217) om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall ska upphöra att gälla vid utgången av år 2016.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2016/17:152
Bilaga 6

Promemorian Arkivmyndighet för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (S2016/06520/SF).

Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Inspektionen för socialförsäkringen, Riksrevisionen, Riksarkivet, Sveriges Kommuner och Landsting, Stockholm stad, Botkyrka kommun, Upplands-Bro kommun, Nacka kommun, Malmö kommun, Burlöv kommun, Lomma kommun, Göteborgs stad, Partille kommun, Mölndal stad, Uppsala kommun, Helsingborg kommun, Varberg kommun, Söderköping kommun, Mörbylånga kommun, Kumla kommun, Timrå kommun, Alvesta kommun, Nora kommun, Härjedalens kommun, Emmaboda kommun, Sandvikens kommun, Linköping kommun, Gotlands kommun, Pajala kommun, Samordningsförbundet i Blekinge, Växjö samordningsförbund, Samordningsförbundet Göteborg Väster, Arvika Eda samordningsförbund, Samordningsförbundet Östra Södertörn, Samordningsförbundet i Örnsköldsvik, Samordningsförbundet Jämtlands län, Nationella Nätverket för Samordningsförbund.

Förslag avseende fastställande av grunder för frivillig pensionsförsäkring i Pensionsmyndighetens skrivelse till regeringen (S2012/04055/SF)

Pensionsmyndighetens förslag: Nuvarande bestämmelser om fastställande av grunder för den frivilliga pensionsförsäkringen ändras så att Pensionsmyndigheten ges rätt att besluta dessa. Dessutom föreslås ett förtydligande om att Finansinspektionen har tillsyn över försäkringen.

Bedömd effekt: Förslaget ger möjlighet till en smidigare och snabbare administration av försäkringen.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2016/17:152
Bilaga 8

För Pensionsmyndighetens framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser samt i förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten (S2012/04055/SF).

Riksdagens ombudsmän (JO), Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Göteborg, Datainspektionen, Justitiekanslern, Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), Pensionsmyndigheten, Finansinspektionen, Skatteverket, Sjunde AP-fonden, Statskontoret, Pensionärernas Riksorganisation (PRO), Sveriges pensionärsförbund (SPF), Svenska Kommunal Pensionärernas Förbund (SKPF), Riksförbundet PensionärsGemenskap (RPG), Sveriges Pensionärs Riksförbund (SPRF).

Lagförslag avseende förslag i promemorian Frivillig Pensionsförsäkring (S2016/01847/SF)

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 4 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap. 4 §

Bestämmelserna om frivillig pensionsförsäkring i 22 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 1981 tillämpas på försäkring på grund av avgift som har *erlagts* före den dagen.

Bestämmelserna om frivillig pensionsförsäkring i 22 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 1981 tillämpas på försäkring på grund av avgift som har *betalats* före den dagen.

De försäkringstekniska grunderna som avses i 22 kap. 2 § den upphävda lagen om allmän försäkring kan även fastställas av den myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2016/17:152
Bilaga 10

Promemorian Förslag om ändrade regler för fastställande av grunder för den frivilliga pensionsförsäkringen (S2016/01847/SF).

Finansinspektionen och Pensionsmyndigheten.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2017

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Bucht, Hultqvist, Andersson, Hellmark Knutsson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Bah Kuhnke, Strandhäll, Shekarabi, Fridolin, Wikström, Eriksson, Linde, Skog, Ekström

Föredragande: statsrådet Annika Strandhäll

Regeringen beslutar proposition Vissa socialförsäkringsfrågor